

КОНОПЕЛЬ КВІТКИ

Cannabis flos

CANNABIS FLOWER

Висушені, цілі або фрагментовані, повністю розвинені жіночі суцвіття *Cannabis sativa* L.

Вміст: якщо рослинну сировину призначають пацієнтам як лікарський засіб, виміряний вміст сумарного тетрагідроканабінолу й сумарного канабідіолу відповідно не має відрізнятися від вмісту, зазначеного на етикетці, більш ніж на $\pm 10\%$.

ТГК-домінуючий тип:

- сумарний тетрагідроканабінол, у перерахунку на Δ^9 -тетрагідроканабінол ($C_{21}H_{30}O_2$; М.м. 314.5): не менше 5.0 %, у перерахунку на суху сировину;
- сумарний канабідіол, у перерахунку на канабідіол ($C_{21}H_{30}O_2$; М.м. 314.5): не більше 1.0 %, у перерахунку на суху сировину.

ТГК/КБД-проміжний (середній) тип:

- сумарний тетрагідроканабінол, у перерахунку на Δ^9 -тетрагідроканабінол ($C_{21}H_{30}O_2$; М.м. 314.5): не менше 1.0 %, у перерахунку на суху сировину;
- сумарний канабідіол, у перерахунку на канабідіол ($C_{21}H_{30}O_2$; М.м. 314.5): не менше 1.0 %, у перерахунку на суху сировину;
- співвідношення сумарного тетрагідроканабінолу до сумарного канабідіолу: від 0.2 до 5.0, у перерахунку на суху сировину.

КБД-домінуючий тип:

- сумарний тетрагідроканабінол, у перерахунку на Δ^9 -тетрагідроканабінол ($C_{21}H_{30}O_2$; М.м. 314.5): не більше 1.0 %, у перерахунку на суху сировину;
- сумарний канабідіол, у перерахунку на канабідіол ($C_{21}H_{30}O_2$; М.м. 314.5): не менше 5.0 %, у перерахунку на суху сировину.

ВИРОБНИЦТВО

Якщо рослинну сировину призначають пацієнтам як лікарський засіб, суцвіття зрізають біля основи з мінімальними залишками квітконіжки.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ

A. Ціле жіноче суцвіття — щільна або більш-менш рихла волоть залежно від сорту рослини від темно-зеленого до блідо-жовтого або від світло-коричневого до червонувато-коричневого кольору, яка складається із сидячих або майже сидячих подовжених приквіток (приблизно 10 мм завдовжки) із зубчастими краями і квіток. Фрагментоване суцвіття складається із частин осі суцвіття, приквіток і самого суцвіття з окремими квітками або квітковими ор-

ганами. Жіночі квітки дуже дрібні (приблизно 2 мм), з короткою квітконіжкою. Оцвітина проста чашечковидна. Чашолисток, який часто називають приквітком, обгорнутий навколо одногіздової зав'язі, яка має два стовпчики, кожен закінчується тонкою оранжево-коричневою приймочкою, яка довша за чашечку. Суцвіття більш-менш густоволосисте, з покривними й залозистими волосками, які виробляють густу смолу з ароматним запахом.

B. Мікроскопічне дослідження (2.8.23) на подрібненій або меленій рослинній сировині (непросіяній). Колір варіюється від темно-зеленого до жовтувато-зеленого або від світло-коричневого до червонувато-коричневого. Переглядають під мікроскопом, використовуючи *хлоральгідрату розчин P*. У подрібненій або меленій рослинній сировині виявляються такі діагностичні структури (Рис. 3028.-1): дуже численні залозисті або покривні волоски, вільні або на епідермі, різних типів: а) цілі залозисті волоски з багаторядною багатоклітинною ніжкою і багатоклітинною голівкою, вкритою куполоподібною кутикулою (поперечний зріз [E]), або фрагменти цих волосків, що містять тільки ніжку або голівку [A]; у деяких із них дуже коротка ніжка [Ha] або нема її; деякі мають куполоподібну кутикулу над залозистими клітинами (вигляд з поверхні [Da], поперечний зріз [Ea]), а деякі її не мають [A]; б) невеликі залозисті волоски з одно- або дворядною ніжкою і одно-, дво- або чотириклітинною голівкою з оранжево-жовтим вмістом у вигляді крапель (вигляд з поверхні [Bc, Ca, J], вигляд збоку [Cb, La, Lb]); в) одноклітинні цистолітовмісні покривні волоски [Fa, Ka] й одноклітинні покривні волоски без включень; волоски конічні, товстостінні, із широкою основою і загнутим загостреним кінцем, із чітко видимим грудчастим кулястим включенням кальцію карбонату (вигляд з поверхні [Ba], поперечний зріз [Ka]) або волоски з більш вузькою основою і помітно пористими оболонками [Fa]; покривні волоски, які не мають включень, більш подовжені й мають потовщені гладкі оболонки [Hb]; фрагменти верхньої епідерми приквітка (вигляд з поверхні [B, F, L]) з багатокутних клітин із жорсткими стінками й іноді з тонкою смугастою кутикулою [Bb], цистолітовмісних покривних волосків [Ba, Fa] і невеликих залозистих волосків (вигляд з поверхні [Bc], вигляд збоку [La, Lb]); верхня епідерма з прилеглою палісадною паренхімою, деякі клітини якої містять дрібні друзи кальцію оксалату [Bd]; фрагменти нижньої епідерми приквітка [D] з клітин із дещо звивистими стінками [Db], аноміцитними продихами (2.8.3) [Dc], дрібними залозистими волосками [Dd] і залозистими волосками з багатоклітинною ніжкою і багатоклітинною голівкою [Da]; фрагменти пластинки приквітка (поперечний зріз [K]) з верхньої епідерми, покритого кутикулою [Kb], з прямокутних клітин, цистолітовмісних покривних волосків [Ka] і палісадної паренхіми, деякі клітини якої містять дрібні друзи кальцію оксалату [Kc]; фрагменти нижньої епідерми приквітка [H] з дещо хвилястими клітин [Hc], залозистих волосків із короткою ніжкою [Ha],

аномоцитних продихів [Hd], покривних волосків без включень [Hb] і дрібних залозистих волосків [He]; під епідермою приквітка виявляються дрібні друзи кальцію оксалату в клітинах мезофіла [Hf]; фрагменти оранжево-коричневих приймочок із клітин епідерми з дуже тонкими, дещо помітними стінками, з великими округлими сосочками [G]; фрагменти осі суцвіття [N] із целюлозних волокон, спіральних [Na] або кільчастих судин і клітин серцевини із сітчастими оболонками [Nb], деякі з яких містять друзи кальцію оксалату приблизно 30 мкм у діаметрі; вільні друзи кальцію оксалату [M].

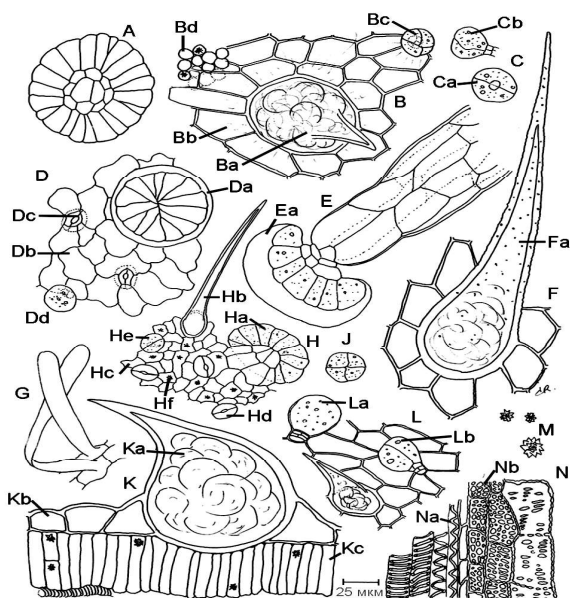

Рисунок 3028.-1. Діагностичні структури конопель квіток (ідентифікація В)

С. Високоєфективна тонкошарова хроматографія (2.8.25).

Випробовуваний розчин. 0.5 г різаної або подрібненої (непросіяної) сировини поміщають у пробірку, додають 5.0 мл метанолу Р, закривають пробірку, перемішують із використанням вихрової мішалки протягом 10 с, обробляють ультразвуком протягом 5 хв і потім перемішують із використанням вихрової мішалки протягом 10 с. Повторюють цю операцію двічі, центрифугують і використовують надосадову рідину.

Розчин порівняння (а). 5.0 мг канабідіолу Р розчиняють в 1.0 мл Δ^9 -тетрагідроканабінолу розчину Р.

Розчин порівняння (b). 0.25 мл розчину порівняння (а) доводять метанолом Р до об'єму 1.0 мл.

Розчин порівняння (с). 1 мг канабідіолу Р і 1 мг канабідіолової кислоти Р розчиняють у метанолі Р і доводять об'єм розчину тим самим розчинником до 1.0 мл.

Маркер інтенсивності (розчини порівняння (а) і (b)): Δ^9 -тетрагідроканабінол.

Пластинка: ТШХ-пластинка із шаром силікагелю октадецилсилільного F_{254} Р (2–10 мкм).

Рухома фаза: вода Р — оцтова кислота льодяна Р — метанол Р (10:10:80).

Нанесення: 2.0 мкл, смугами 8 мм.

Відстань, що має пройти рухома фаза: 70 мм від нижнього краю пластинки.

Висушування: у потоці повітря за кімнатної температури протягом 5 хв.

Виявлення: обробляють ваніліну реактивом Р, нагрівають за температури 100 °С протягом 3 хв, охолоджують протягом 3 хв і переглядають за денного світла.

Придатність хроматографічної системи: розчин порівняння (с):

— на хроматограмі виявляються дві чіткі зони в середній третині хроматограми, які можуть перетинатися; нижня зона (канабідіолова кислота) і верхня зона (канабідіол) виявляються як зони від сірого до червонувато-фіолетового кольору.

Результати: нижче наведено послідовність зон на хроматограмах розчину порівняння (а) та випробовуваного розчину. На хроматограмі випробовуваного розчину також можуть виявлятися інші, дуже слабкі зони. Зона Δ^9 -тетрагідроканабінолової кислоти, якщо наявна, більш інтенсивна, ніж зона Δ^9 -тетрагідроканабінолу. Зона канабідіолової кислоти, якщо наявна, більш інтенсивна, ніж зона канабідіолу.

Верхня частина пластинки			
канабідіол: червонувато-фіолетова зона		червонувато-фіолетова зона, від слабкої до дуже слабкої (канабідіол)	червонувато-фіолетова зона, від слабкої до дуже слабкої (канабідіол)
Δ^9 -тетрагідроканабінол: червонувато-фіолетова зона	червонувато-фіолетова зона, від слабкої до еквівалентної (Δ^9 -тетрагідроканабінол)	червонувато-фіолетова зона, інтенсивна (канабідіолова кислота)	червонувато-фіолетова зона, інтенсивна (канабідіолова кислота)
		червонувато-фіолетова, слаба (Δ^9 -тетрагідроканабінол)	зона, від сірої до червонувато-фіолетової, дуже слаба, може бути відсутня (Δ^9 -тетрагідроканабінол)
	червонувато-фіолетова зона, інтенсивна (Δ^9 -тетрагідроканабіолова кислота)	червонувато-фіолетова зона (Δ^9 -тетрагідроканабіолова кислота)	червонувато-фіолетова зона, дуже слаба (Δ^9 -тетрагідроканабіолова кислота)

Розчин порівняння (а)	Випробовуваний розчин (ТГК-домінуючий тип)	Випробовуваний розчин (ТГК/КБД-проміжний тип)	Випробовуваний розчин (КБД-домінуючий тип)
-----------------------	--	---	--

ВИПРОБУВАННЯ

Сумарний канабінол. Рідинна хроматографія (2.2.29).

Випробовуваний розчин (а). 0.5 г різаної або подрібненої (непросіяної) сировини поміщають у центрифужну пробірку з кришкою, що закручується, додають 40 мл *етанолу (96 %) Р*, струшують протягом 15 хв, центрифугують за 1700 г і переносять прозору надосадову рідину в колбу. Повторюють екстракцію двічі з 25 мл *етанолу (96 %) Р*, комбінують надосадові рідини, доводять їх об'єм до 100.0 мл *етанолом (96 %) Р* і фільтрують через мембранний фільтр (номінальний розмір пор — 0.22 мкм).

Випробовуваний розчин (б). 1.0 мл випробовуваного розчину (а) доводять *метанолом Р* до об'єму 10.0 мл.

Розчин порівняння (а). Розчиняють 20.0 мг *ФСЗ канабідіолу для канабіса в метанолі Р* і доводять об'єм розчину тим самим розчинником до 100.0 мл.

Розчин порівняння (б). 5.0 мл розчину порівняння (а) доводять *метанолом Р* до об'єму 20.0 мл.

Розчин порівняння (с). 10.0 мл розчину порівняння (а) доводять *метанолом Р* до об'єму 25.0 мл.

Розчин порівняння (д). 50 мг *ФСЗ конопель квіток для перевірки придатності хроматографічної системи* поміщають у центрифужну пробірку з кришкою, що закручується, додають 4 мл *етанолу (96 %) Р*, струшують протягом 15 хв, центрифугують за 1700 г і переносять прозору надосадову рідину в колбу. Повторюють екстракцію двічі з 2.5 мл *етанолу (96 %) Р*, комбінують надосадові рідини, доводять їх об'єм до 10.0 мл *етанолом (96 %) Р* і фільтрують крізь мембранний фільтр (номінальний розмір пор — 0.22 мкм).

Розчин порівняння (е). 1 мл розчину порівняння (д) доводять *метанолом Р* до об'єму 10 мл.

Колонка:

— *розмір:* 0.125 м × 4.6 мм;

— *нерухома фаза:* *силікагель для хроматографії октадецилсилільний, з твердим ядром, полярною вставкою, ендкепований Р (2.7 мкм);*

— *температура:* 35 °С.

Рухома фаза: розчин 0.1 % (об/об) *трифтороцтової кислоти Р — ацетонітрил для хроматографії Р (41:59).*

Швидкість рухомої фази: 0.8 мл/хв.

Детектування: спектрофотометрично за довжини хвилі 288 нм.

Інжекція: 5 мкл випробовуваного розчину (а) й розчинів порівняння (б) і (д).

Ідентифікація піків: використовують хроматограму розчину порівняння (б) для ідентифікації піка канабідіолу; використовують хроматограму, що надається до *ФСЗ конопель квіток для перевірки придатності хроматографічної системи*, і хроматограму розчину порівняння (д) для ідентифікації піків Δ^9 -тетрагідроканабінолу, Δ^9 -тетрагідроканабінолової кислоти, канабідіолової кислоти, канабінолу, канабінолової кислоти, канабіхромену, канабігеролу й канабігеролової кислоти.

Відносне утримування до канабідіолу (час утримування канабідіолу — приблизно 6.9 хв): канабідіолової кислоти — приблизно 1.10; канабігеролу — приблизно 1.17; канабінолу — приблизно 1.48; канабігеролової кислоти — приблизно 1.63; Δ^9 -тетрагідроканабінолу — приблизно 1.76; канабінолової кислоти — приблизно 2.38; канабіхромену — приблизно 2.48; Δ^9 -тетрагідроканабінолової кислоти — приблизно 2.78.

Придатність хроматографічної системи: розчин порівняння (д):

— *ступінь розділення:* не менше 2.0 між піками канабігеролової кислоти й Δ^9 -тетрагідроканабінолу;

— *відношення «пік / западина»:* не менше 1.5, де H_p — висота над базовою лінією піка, відповідного канабігеролу, і H_v — висота над базовою лінією найнижчої точки кривої, що розділяє цей пік і пік, відповідний канабідіоловій кислоті; не менше 5.0, де H_p — висота над базовою лінією піка, відповідного канабінолової кислоті, і H_v — висота над базовою лінією найнижчої точки кривої, що розділяє цей пік і пік, відповідний канабіхромену.

Вміст сумарного канабінолу, у відсотках, обчислюють за формулою:

$$\frac{((A_1 \times 0.405) + (A_3 \times 0.901 \times 0.876)) \times m_2 \times p}{A_2 \times m_1 \times 4}$$

де A_1 — площа піка канабінолу на хроматограмі випробовуваного розчину (а);

A_2 — площа піка канабідіолу на хроматограмі розчину порівняння (б);

A_3 — площа піка канабінолової кислоти на хроматограмі випробовуваного розчину (а);

m_1 — маса наважки випробовуваної сировини, використаної для приготування випробовуваного розчину (а), у грамах;

m_2 — маса наважки *ФСЗ канабідіолу для канабіса*, використаного для приготування розчину порівняння (а), у грамах;

p — вміст канабідіолу у *ФСЗ канабідіолу для канабіса*, у відсотках;

0.405 — коефіцієнт перерахунку між канабінолом і канабідіолом;

0.901 — коефіцієнт перерахунку між канабіноловою кислотою і канабідіолом;

0.876 — відношення молекулярної маси канабінолу до молекулярної маси канабінолової кислоти.

Нормування:

— сумарний канабінол: не більше 2.0 %.

Сторонні домішки (2.8.2). Не більше 2 %. Якщо рослинну сировину призначають пацієнтам як лікарський засіб, вона не має містити насіння і ціла сировина не має містити листків довжиною більш ніж 1.0 см. Визначення проводять, використовуючи 25—30 г.

Втрата в масі під час висушування (2.2.32). Не більше 12.0 %. 1.000 г різаної або подрібненої (непросіяної) сировини сушать над приблизно 100 г молекулярного сита Р за тиску від 1.5 кПа до 2.5 кПа за температури 40 °С протягом 24 год.

Арсен (2.4.27). Не більше 0.2 ppm, якщо рослинну сировину призначають пацієнтам як лікарський засіб.

Кадмій (2.4.27). Не більше 1.0 ppm, якщо рослинну сировину призначають пацієнтам як лікарський засіб.

Свинець (2.4.27). Не більше 5.0 ppm, якщо рослинну сировину призначають пацієнтам як лікарський засіб.

Ртуть (2.4.27). Не більше 0.1 ppm.

КІЛЬКІСНЕ ВИЗНАЧЕННЯ

Ця методика валідована для діапазону вмісту Δ^9 -тетрагідроканабінолу, Δ^9 -тетрагідроканабінолової кислоти, канабідіолу й канабідіолової кислоти відповідно від 0.2 % до 32.0 %.

Рідинна хроматографія (2.2.29), як описано у випробуванні «Сумарний канабінол», з такими змінами.

Інжекція: випробовуваний розчин (b) й розчини порівняння (c) і (e).

Придатність хроматографічної системи: розчин порівняння (e):

— ступінь розділення: не менше 2.0 між піками канабідіолу й канабідіолової кислоти.

Вміст сумарного тетрагідроканабінолу, у перерахунку на Δ^9 -тетрагідроканабінол, у відсотках, обчислюють за формулою:

$$\frac{((A_1 \times 1.097) + (A_3 \times 0.691 \times 0.877)) \times m_2 \times p \times 4}{A_2 \times m_1},$$

де A_1 — площа піка Δ^9 -тетрагідроканабінолу на хроматограмі випробовуваного розчину (b);

A_2 — площа піка канабідіолу на хроматограмі розчину порівняння (c);

A_3 — площа піка Δ^9 -тетрагідроканабінолової кислоти на хроматограмі випробовуваного розчину (b);

m_1 — маса наважки випробовуваної сировини, використаної для приготування випробовуваного розчину (a), у грамах;

m_2 — маса наважки ФСЗ канабідіолу для канабіса, використаного для приготування розчину порівняння (a), у грамах;

p — вміст канабідіолу у ФСЗ канабідіолу для канабіса, у відсотках;

1.097 — коефіцієнт перерахунку між Δ^9 -тетрагідроканабінолом і канабідіолом;

0.691 — коефіцієнт перерахунку між Δ^9 -тетрагідроканабіноловою кислотою і канабідіолом;

0.877 — відношення молекулярної маси Δ^9 -тетрагідроканабінолу до молекулярної маси Δ^9 -тетрагідроканабінолової кислоти.

Вміст сумарного канабідіолу, у перерахунку на канабідіол, у відсотках, обчислюють за формулою:

$$\frac{(A_1 + (A_3 \times 0.596 \times 0.877)) \times m_2 \times p \times 4}{A_2 \times m_1},$$

де A_1 — площа піка канабідіолу на хроматограмі випробовуваного розчину (b);

A_2 — площа піка канабідіолу на хроматограмі розчину порівняння (c);

A_3 — площа піка канабідіолової кислоти на хроматограмі випробовуваного розчину (b);

m_1 — маса наважки випробовуваної сировини, використаної для приготування випробовуваного розчину (a), у грамах;

m_2 — маса наважки ФСЗ канабідіолу для канабіса, використаного для приготування розчину порівняння (a), у грамах;

p — вміст канабідіолу у ФСЗ канабідіолу для канабіса, у відсотках;

0.596 — коефіцієнт перерахунку між канабідіоловою кислотою і канабідіолом;

0.877 — відношення молекулярної маси канабідіолу до молекулярної маси канабідіолової кислоти.

ЗБЕРІГАННЯ

У повітронепроникному контейнері.

МАРКУВАННЯ

На етикетці зазначають відсотковий вміст сумарного тетрагідроканабінолу й сумарного канабідіолу.

Також на етикетці зазначають, якщо рослинну сировину призначають пацієнтам як лікарський засіб.